

Ana Pınardır Çocuklarına

– ERHAN TIĞLI · 11 Mayıs 2024

ANA: İÇELİM ŞEFKAT PINARINI KANA KANA

Ana, anne...Bizi dünyaya getiren, besleyip büyüten, üstümüze kol kanat geren kutsal varlık, bize göstermemek için darlık yemeyip yediren, içmeyip içiren dişi, çocuklarıdır bütün duygusu, düşünce ve de işi. Ne kadar büyürsek büyüyelim, ana kucağını özleriz, ondan çok uzaklarda olsa bile, ona kavuşmak için can atarız. Atasözü ve deyimlerimize girmiştir, belleğimizde yer etmiştir o. Ana yol, anayasa, ana fikir, ana yurt, ana vatan deriz, bir yerin çok kalabalık oluşunu ana baba günü diye belirtiriz. Kısmetli kişileri anası kadir gecesinde doğurmuştur. Çırlıçıblak yerine anadan doğma sözcüğünü kullanırız. Kötü kişiler bizi anamızdan doğduğumuza pişman ederler. İyilere hakkımızı anamızın ak sütü gibi helal ederiz. Çektiğimiz çileyi, “anamdan emdiğim süt burnumdan geldi” diye belirtiriz, “anam ağladı” deriz. Açık gözler anasının gözüdür, anasının ipini satmıştır. İnsafsız satıcılar anamızın nikâhını isterler. Ana gibi yâr, Bağdat gibi diyar olmaz! Ağlarsa anam ağlar, gerisi yalan ağlar. Bilgisizlik kötülüğün annesidir. Kabadayılar kadınlara “anam” diye laf atarlar, “anam babam” diye konuşurlar. Kaçanın anası ağlamazmış. Terbiyeli kızlar “ana kuzusu”, hafif kızlar anasının kızdırlar. Kızların nasıl olduklarını öğrenmek isteyenlere, “anasına bak, kızını al, kenarına bak; bezini al” derler. Kimi kişiler, “anam avradım olsun ki” diye yemin ederler. Korku şiddetin anasıdır. Kimi ana öz, kimi de üveydir. Ana dilimiz Türkçedir. Ana yurdumuz da Anadolu! Kaynana sözcüğü kayın ve ana sözcüklerinden türetilmiştir. Denizlerde denizanası vardır. Çocuk olduğu zaman, “Allah analı babalı büyütsün” dilleğinde bulunuruz. Sütü kesilen anneler sütanne tutarlar, çocuklar çok sevdikleri, ikinci bir ana olarak gördükleri kişilere cicianne derler. Soyu sopu belli olmayanlara, “anası belli, babası eli” denilir. Dokuz anası olan süttan,

dokuz karısı olan bittin kurtulamazmış.” Bir anne dokuz çocuğa bakarmış da dokuz çocuk bir anneye bakamazmış” Bu da hayatın acı bir gerçeği... Doğan Cüceloğlu, “İnsanın anavatani çocukluğudur” diyor. Tahsin Saraç, “Ana Öğüdü” şiirinde şunları yazıyor: “Çiçekleri ezme yavrum/ Çiçek bir yüreğe benzer/ Çiçek ezen insan ezer”.

Abraham Lincoln, “Okuduğum kitapların en güzelinin hangisi olduğunu sorarsanız, söyleyeyim, annemdir”, Ostrovski, “Anneler her şeyi görmeseler de kalpleriyle duyarlar”, Rajneesh, “Bir çocuk doğduğu anda, bir anne doğmuş olur” diyerek annelerin çeşitli özelliklerini vurguluyorlar. Bir çocuk şarkısında anne sevgisi şöyle anlatılıyor:

“Anamız başımızda/ Her övün aşımızda/Ananın emeği var/ Bütün her işimizde/Gelin çiçek derelim/ Yollarına serelim/Sevgi dolu türkülerle/ Annemize verelim.”

***

Kimi ana oğluna kimi de kızına düşkündür Böyle iki ana yolda karşılaşmışlar, hal hatır sormuşlar, çocuklarında söz etmişler. Birinci anne, “Oğlum hiç de mutlu değil, demiş. Gelin pek iş yapmıyor, oğlum ona yardım etmek zorunda kalıyor. Hiç rahatı yok!” İkinci anne, “Benim kızım çok mutlu, diye konuşmuş. Damat ev işlerine yardım ediyor. Kızımın elini sıcak sudan soğuk suya değdirmiyor”

Kimi kızlar çok nazlıdırlar. Böylelerine göre bir türkümüz var:

“Silifke'nin yoğurdu/ Ah seni kimler doğurdu/ Seni doğuran ana/ Bal ile mi yoğurdu?/ Anası pilav pişirir/ Oğlu durmaz aşırır...”

Bir başka türküde delikanlı kıza olan aşkını bakın nasıl anlatıyor:

“Yoğurt koydum dolaba/ Bugün başım kalaba/ Seni doğuran ana/ Olsun bana kaynana.”

Annesi çocuklarına meyveleri paylaşmış. Çocuklar onun ne yiyeceğini sormuşlar. Anne şöyle demiş: “Anneniz taş yesin, birerden beş yesin!”

Her şeyin en iyisini almaya, kendine ayırmaya çalışanlara, “senin ana güzel mi?” diye sorarız. Kimi kişiler ananın örekesini sövgü sanır. Oysa öreke Anadolu kadınlarının örgü örme aracıdır. Özentili kişiler ana, anne sözcüğünü beğenmezler de, Arapçadan gelme valide sözcüğünü kullanırlar. Eski edebiyatımızda anne yerine Farsça “mader” de kullanılmıştır. Namık Kemal bir şiirinde: “Düşman dayamış vatanın bağrına hançerini/ Yok imiş kurtaracak bahtı kara maderini” demiş, Atatürk, “yok imiş” sözcüğünü silip yerine “bulunur” yazmıştır.

Gelin roman okumaya meraklıymış Hiçbir iş yapmaz hep roman okur dururmuş. Bütün ev işlerini damadın yaşlı annesi yapar ve çok yorulmuş. Geline bir şey diyemezmiş. Bir süre sonra, gelini iş yapmaya mecbur etmek için bir çare düşünmüşler, aralarında bir plan yapmışlar. Delikanlıyı eve gelme saati yaklaşınca kadın eline süpürgeyi almış, etrafı süpürmeye başlamış. Oğlan eve gelip annesinin iş yaptığını, gelin hanımın roman okuduğunu görünce süpürgeyi annesinin elinden almaya çalışmış, “Ne yapıyorsun anne, diye bağırılmış. Gençler dururken sana iş yapmak yakışır mı? Ver, ben süpüreyim!” Annesi itiraz etmiş: “Bu, kadın işi oğlum. Erkek eline yakışmaz” diyerek süpürgeyi vermek istememiş. Çekişmeye başlamışlar. Gelin roman okumayı sürdürüyor ve hiç istifini bozmuyormuş ama tartışma uzayınca rahatsız olmuş, elinde kitabı yere atıp öfkeyle:

“Sizin yüzünüzden iki satır okuyamadım. Bunda çekecek ne var? Aranızda iş bölümü yapasınız, bir gün

annen süpürür, bir gün sen süpürürsün” diye yol göstermiş!

İki kadın da çocuğun annesi olduklarını ileri sürüyorlarmış. Hazreti Süleyman’ın huzuruna çıkıp iddialarını sürdürmüşler. Öyle bağırıp çağırıyorlarmış ki sultan hangisinin gerçek anne olduğunu anlayamamış. “Madem çocuğu paylaşamıyorsunuz, öyleyse ortadan ikiye böldüreyim de yarısını biriniz, öbür yarısını da öteki alsın” demiş. Kadınlardan biri ayaklarına kapanmış, “Yavruma bir şey yapmayın. Ben hakkımdan vazgeçiyorum” diye ağlamış. Sultan, “Yavrunun kesilmesine dayanamadığına göre gerçek anne sensin” demiş.

Er, annesinin hasta olduğunu belirterek izin istemiş ama komutanı vatanın da annesi olduğunu söyleyerek izin vermek istemeyince şöyle demiş: “Komutanım, vatan annemizin birçok oğlu var, ben yokken onlar da bakabilir. Oysa memleketteki annemin benden başka oğlu yok!” Bu cevap komutanın hoşuna gitmiş, izin vermiş.

Komutan erlere “vatan nedir?” diye sormuş. Mehmet, “Vatan anamdır” demiş. Komutan Ahmet’e de sormuş aynı soruyu. Yanıt şöyle: “Vatan, Mehmet’in anasıdır komutanım!”

Anne kocası ölünce bir daha evlenmek istemiş. Oğlu, “Gene mi?” diye sorunca annesi boynunu bükmüş: “Ali, Veli, üç de ondan evveli, Şaban, Recep, Ramazan, bir de rahmetlik baban! Ah oğlum ah! Koca mı gördü senin anan? “ diye dert yanmış kadıncağız.

Oğlan anasıyla kız anası çekişir dururlar. Bu konuda şu sözler vardır: “Oğlan anası, kapı arkası; kız anası minder kabası. Oğlanınki oğul balı, kızınki bayır gülü. Oğlan anası az yer, kız anası kaz yer. Oğlan anası alıncaya kadar yalvarır, kız anası ölünceye kadar...”

Arif Nihat Asya, “Anne” adlı şiirinde bir annenin ağzından : “Kolun kanadın ben oldum.../ Dilin dudağın ben oldum!.../Usanmadım, yorulmadım, çekinmedim.../Gün oldu, kırdın/ İncinmedim:/ İlk oyuncağın/ Ben oldum yavrum./ Son oyuncağın ben oldum!” diyor.

Bir Polonya atasözü, “İlkbahar bir genç kız, yaz bir ana, sonbahar dul, kış da üvey anadır” diyor. “Allah her yerde olamayacağı için anneleri yarattı.” Duvaryer’e göre, “Tarih toprağın anası olduğu kadar kızıdır da!..” Necip Fazıl Kısakürek, “Kaldırımlar” şiirinde, “Kaldırımlar ızdırıp çekenlerin annesi” diye yazıyor. Anneler meleğe benzetilirler. Bence anneler bize meleklerden daha yakındır. Onlar sunar şefkat pınarını çocuklarına, içelim diye kana kana. Zamanında değerini bilmezsek, iş işten geçtikten sonra arar dururuz boşu boşuna. Yokluğu eksiltir kişiyi, varlığı can katar cana. Bir bahar yeli eser ondan bize mutluluktan yana. Hiçbir karşılık beklemeden, içinden öyle geldiği için sevgi bahçesinden bir demet çiçek sunar çocuklarına. Ne kadar teşekkür etsek azdır ona. Hadi gelin, sadece anneler gününde değil, her gün öpelim ellerini, güldürelim yüzünü, soldurmayaalım karanfillerini, güllerini.

Tüm ifadeler